

QORTI TAL-APPELL

IMĦALLFIN

S.T.O. PRIM IMĦALLEF SILVIO CAMILLERI
ONOR. IMĦALLEF GIANNINO CARUANA DEMAJO
ONOR. IMĦALLEF NOEL CUSCHIERI

Seduta ta' nhar il-Ġimgħa, 24 ta' Novembru 2017

Numru 17

Appell Ċivili Numru 471/2012/1 JZM

Adrian Theuma

v.

RLR Limited

1. Dan huwa appell tal-attur minn sentenza mogħtija mill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili fit-8 ta' Jannar 2013 li ċaħdet it-talbiet tiegħu għax sabet li waqqgħu bi preskrizzjoni taħt l-art. 1407(1) tal-Kodiċi Ċivili.
2. Il-fatti rilevanti huma dawn:
3. F'Diċembru tas-sena 2008 l-attur kien xtara *dinghy* u makna mingħand is-soċjetà konvenuta bi tpartit ma' *dinghy* u makna oħra li kellu l-attur b'żjeda ta' tlitt elef lira ta' Malta (Lm3,000) – daqs sitt elef, disa' mija u tmienja u tmenin euro u tnax-il ċenteżmu (€6,988.12) – fi flus

biex il-prezz b'kollox kien ta' sebat elef, seba' mija u ħamsa u tletin euro u għoxrin ċenteżmu (€7,735.20). L-attur ħa l-konsenja fi Frar 2009 iżda d-*dinghy* kienet varata f'Marzu 2009.

4. L-attur iġhid illi xahrejn wara li hu vara d-*dinghy* l-ġdida tiegħu, il-makna ma baqgħetx taħdem sew. Għalkemm ilmenta kemm-il darba mas-soċjetà konvenuta dwar dan, u l-konvenuta fittxet li ssewwi l-makna, din xorta waħda baqgħet ma taħdimx kif suppost.
5. Is-soċjetà konvenuta, min-naħa tagħha, tgħid illi ma kien hemm l-ebda difett fil-makna.
6. L-attur għalhekk fetaħ il-kawża tallum u talab illi l-qorti:
 - »1) tiddikjara li l-makna tat-tip *ETEC 90HP* mixtrija mill-attur min-għand is-soċjetà konvenuta ma taħdimx kif suppost, ma hijiex tal-kwalità pattwita bejn il-partijiet u separatament għal dan ma hijiex assolutament tajba għall-użu intiż għaliha u li għaliha inxtrat;
 - »2) tiddikjara u tiddeċiedi li s-soċjetà konvenuta għandha l-obbligi illi tapplika fl-intier tagħha l-garanzija applikabbli għal bejgħ *de quo* u li fil-każ odjern ma rrispettatx l-obbligi tagħha skond il-garanzija fuq il-makna;
 - »3) tikkundanna s-soċjetà konvenuta tirrifondi lill-attur l-ammont ta' €7,735.20, rappreżentanti l-prezz imħallas, u/jew alternattivament tiġi rimpjazzata l-makna a spejjeż tas-soċjeta konvenuta;
 - »4) tiddikjara lis-soċjeta konvenuta responsabbli għad-danni kollha sofferti mill-attur;
 - »5) tillikwida d-danni kollha sofferti mill-attur, *occorrendo* bl-opra ta' periti nominandi;
 - »6) tikkundanna lis-soċjeta konvenuta tħallas lill-attur id-danni hekk likwidati.«
7. Talab ukoll l-imgħax u l-ispejjeż ġudizzjarji.
8. Il-konvenuta ressqet eċċezzjoni, fost oħrajn, illi:

»... .. sta għall-attur jidentifika l-azzjoni minnu promossa, u jekk *si tratta* ta' *actio redhibitoria*, *actio aestimatoria*, azzjoni ta' danni, jew waħda bażata fuq ksur ta' obbligi kuntrattwali.«

9. Wara li, fis-seduta tal-21 ta' Ġunju 2012 quddiem l-ewwel qorti, l-attur iddikjara "għal fini ta' aktar kjarazza ... illi l-kawża saret fuq pretensjoni ta' bejgħ mhux skond il-kwalità pattwita u mhux fuq bejgħ affett minn difetti moħbija" il-konvenuta kompliet ressqet eċċezzjoni ta' preskrizzjoni taħt l-art. 1407(1) tal-Kodiċi Ċivili.

10. L-ewwel qorti iddeċidiet hekk:

»... .. tilqa' l-eċċezzjoni ulterjuri tal-kumpannija konvenuta u qiegħda tiddikjara illi l-attur iddekada mid-dritt ta' azzjoni kontra l-kumpannija konvenuta a tenur tal-art. 1407(1) tal-Kap. 16. Konsegwentement qiegħda tiċhad it-talbiet kollha tal-attur, bl-ispejjeż kontra l-attur.«

11. Il-qorti fissret hekk ir-raġunijiet li wassluha għal din il-konklużjoni:

»Dik attriċi hija azzjoni fejn l-attur bħala xerrej qiegħed jilmenta li l-oġġett konsenjat mertu ta' bejgħ ma kienx tal-kwalità pattwita.

»L-azzjoni hija msejsa fuq l-art. 1390 tal-Kap. 16 li jaqra hekk –

»“Jekk il-ħaġa li l-bejjiegħ iġib biex jikkunsinna ma tkunx tal-kwalità mwiegħda, jew ma tkunx bħall-kampjun li fuqu l-bejgħ ikun sar, ix-xerrej jista' jagħżel jew li jirrifjuta l-ħaġa u jitlob id-danni, jew li jirċievi l-ħaġa bi prezz anqas fuq stima ta' periti.”

»Meqjusa n-natura tat-talbiet attriċi, huwa evidenti illi l-attur għażel l-ewwel alternattiva u *cioè* “li jirrifjuta l-ħaġa u jitlob id-danni”.

»Apparti eċċezzjonijiet fil-mertu, il-kumpannija konvenuta qiegħda twieġeb għall-azzjoni attriċi b'eċċezzjoni ulterjuri ta' preskrizzjoni skond l-art. 1407(1) tal-Kap. 16 li taqra hekk –

»“L-azzjoni li tmiss lill-bejjiegħ għaż-żjieda tal-prezz, u dik li tmiss lix-xerrej għat-tnaqqis tal-prezz jew biex jerġa' lura mill-kuntratt, tintilef għeluq sentejn minn dak in-nhar tal-kuntratt.

»L-attur mhuwiex qiegħed iġid illi l-preskrizzjoni skond l-art. 1407(1) tal-Kap. 16 ma kellhiex tkun eċċepita fil-każ ta' azzjoni tat-tip tentata minnu. Fil-fatt l-attur qiegħed jikkontesta l-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni fuq il-mertu tagħha.

»... ..

»Fl-isfond ta' dawn il-konsiderazzjonijiet ta' dritt, din il-qorti tgħid illi fil-każ tal-lum il-provi akkwiziti dwar l-eċċezzjoni ulterjuri tal-kumpannija konvenuta sejrjn jitqiesu fuq il-premessa illi –

»Fl-ewwel lok, il-perijodu ta' sentejn kontemplat mill-art. 1407(1) huwa perijodu ta' dekadenza mhux ta' preskrizzjoni.

»Fit-tieni lok, is-sentejn jiddekorru mid-data illi fiha kien konkluż għall-finijiet u effetti kollha tal-liġi l-kuntratt bejn il-partijiet.

»... ..

»Min-naħa tal-attur, saret ħafna enfasi fuq il-fatt [sc. li] l-kumpannija konvenuta rrilaxxjat garanzija favur l-attur dwar il-makna in kwistjoni. Il-kumpannija konvenuta taċċetta li kien hemm garanzija. U hemm qbil ukoll bejn il-partijiet li l-garanzija kienet tagħlaq fil-11 ta' Mejju 2012, li nżertat id-data tal-preżentata tar-rikors ġuramentat.

»Mill-provi tal-attur ma rriżultawx it-termini preċiżi tal-garanzija. Għalkemm man-nota tiegħu a fol. 51, l-attur jesebixxi bħala dok. A dak li huwa sejjaħ "kopja tal-garanzija, b'riferenza speċjali għall-ewwel klawsola", wara li din il-qorti rat id-dokument u l-klawsola partikolari li rrefera għaliha l-attur issib li dak id-dokument ma huwa garanzija xejn iżda jixbah, għaliex huwa estratt minn xi ħaġa oħra, kondizzjonijiet ta' kuntratt.

»L-uniku dokument in atti li jagħmel riferenza għal *product warranty information* huwa dak esebit mill-kumpannija konvenuta (dok. DG1 – ara l-paġni 67 sa 78).

»Din il-qorti ħadet konjizzjoni tal-*product warranty information* però tgħid illi m'għandux rilevanza għall-fini tal-kawża kif impostaha l-attur u għad-difiża li ressqet il-kumpannija konvenuta.

»Fil-kawża tal-lum, l-attur mhuwiex qiegħed jallega illi l-kumpannija konvenuta kienet inadempjenti fl-osservanza tat-termini tal-garanzija jew *warranty* u allura għamel kawża biex jassikura l-osservanza tal-kumpannija konvenuta mal-kondizzjonijiet tal-bejgħ. Proprju xejn minn dan. Minflok l-attur għażel li warrab fil-ġenb il-*warranty*, u mar għal azzjoni speċifika biex jerġa' lura mill-kuntratt tal-bejgħ, jirrifjuta l-makna u jitlob id-danni għax, skond l-attur, l-oġġett mibjugħ ma kienx tal-kwalità pattwita. F'azzjoni speċifika ta' dik ix-xorta, ma tistax tidhol il-garanzija. Għaliex il-garanzija bit-termini kollha tagħha titlaq mill-presuppost illi l-bejgħ mhux qiegħed jiġi ripudjat.

»Din il-qorti trid toqgħod fuq il-kawżali u t-talbiet li indirizza l-attur stess fir-rikors ġuramentat. L-għażla ta' kif jimposta l-kawża kienet tal-attur. Għalhekk mhuwiex leċitu għal din il-qorti li tistħarreg 'l hinn mill-kawżali li għażel l-attur.

»Aċċertata t-tip ta' azzjoni li ħa l-attur fil-kawża tal-lum, u stabbilit illi s-sentejn indikati fl-art. 1407(1) tal-Kap. 16 huma perijodu ta' dekadenza mhux ta' preskrizzjoni, issir rrilevanti, għall-fini tal-provvediment tal-lum, kull prova li tressqet dwar kif l-attur ilmenta mal-kumpannija konvenuta dwar il-funzjonament tal-makna u x'sar mill-kumpannija konvenuta min-naħa tagħha.

»Il-punt kruċjali jibqa' jekk l-attur ipproċediex bl-azzjoni tiegħu tal-lum skond l-art. 1390 tal-Kap. 16 fi żmien sentejn mid-data tal-kuntratt skond l-art. 1407(1) tal-Kap. 16.

»Il-provi akkwiziti juru li l-attur iddekada mid-dritt tal-azzjoni. Infatti rriżulta li l-bejgħ ma kienx tal-makna biss iżda kien ta' *dinghy* u makna bi tpartit ma' *dinghy* u makna oħra li kellu l-attur bl-aġġunta ta' Lm3,000. Dan il-bejgħ kien konkluż f'Diċembru 2008. Irriżulta li l-attur ħa d-*dinghy* l-ġdid bil-makna *de quo* fi Frar 2009 u allura qabel ħarġet l-*invoice*. L-opra tal-baħar kienet varata fit-13 ta' Marzu 2009. Il-garanzija bdiet tgħodd fil-11 ta' Mejju 2009. U l-*invoice* ħarġet fis-27 ta' Novembru 2009.

»Din il-qorti tgħid illi d-data tal-kuntratt għall-fini tal-art. 1407(1) tal-Kap. 16 kienet Diċembru 2008 anke għaliex skond l-art. 1347 tal-Kap. 16, “il-bejgħ hu perfett bejn il-partijiet, u, kwantu għall-bejjigħ, il-proprietà tal-ħaġa tgħaddi għand ix-xerrej malli jsir il-ftehim fuq il-ħaġa u fuq il-prezz, għalkemm il-ħaġa tkun għad ma ġietx ikkunsinnata u lanqas ma jkun għad tħallas il-prezz; u minn dak il-ħin il-ħaġa nfisha tibqa’ għar-riskju u għall-użu tax-xerrej”. Għalhekk fil-11 ta’ Mejju 2012, data tal-presentata tar-rikors ġuramentat, id-dritt tal-azzjoni tal-attur kien diġà ntilef billi kienu għaddew sentejn “minn dak in-nhar tal-kuntratt” skond l-art. 1407(1) tal-Kap. 16.«

12. L-attur appella minn din is-sentenza b’rikors tat-28 ta’ Jannar 2013 li għalih wiegħbet is-soċjetà konvenuta fit-2 t’April 2013.

13. L-aggravju tal-attur huwa illi, kontra dak li tgħid is-sentenza appellata, l-azzjoni tiegħu hija msejsa fuq l-obbligazzjoni kuntrattwali tal-garanzija u mhux fuq l-art. 1390 tal-Kodiċi Ċivili. Fisser dan l-aggravju tiegħu hekk:

»L-esponenti jissottometti bl-ikbar rispett illi għandu jirriżulta ċar li l-ewwel onorabbli qorti apprezzat ħażin il-kawża proposta quddiemha. Huwa ċar mill-konsiderazzjonijiet tagħha illi l-ewwel onorabbli qorti ttrattat din il-kawża bħala talba għar-repudju tal-bejgħ tal-makna *de quo* abbażi tal-artikolu 1390 tal-Kap. 16 tal-Liġijiet ta’ Malta, u kien fuq din il-kunsiderazzjoni ewlenija li bbażat l-istħarriġ tagħha u waslet għall-konklużjoni li l-eċċezzjoni ulterjuri tal-preskrizzjoni kellha tintlaqa’.

»Dan l-ekwivoku jidher li nbena minn meta, waqt l-udjenza tal-21 ta’ Ġunju 2012, l-ewwel onorabbli qorti talbet kjarifika b’referenza għall-ewwel talba attriċi biex jiġi stabbilit jekk il-pretensjoni kenitx waħda ibbażata fuq difett moħbi, jew kinetx waħda bażata fuq li l-oġġett tal-bejgħ ma kienx tal-kwalità pattwita. Id-difensur tal-attur kien spjega f’dik l-udjenza li l-pretensjoni tal-attur ma kenitx ibbażata fuq difetti moħbija, iżda l-pretensjoni tal-attur tirriżulta mill-fatt illi l-oġġett tal-bejgħ ma kienx tal-kwalità pattwita, u kien għalhekk fuq din il-kunsiderazzjoni li saru t-talbiet fuq il-garanzija. Kien proprju f’dan il-kuntest, u minħabba din l-ispejgazzjoni, li s-soċjetà konvenuta rrinunzjat għall-ewwel tliet eċċezzjonijiet, iżda żammet ferm il-kumpliment. Ġiet sodisfatta li, għall-fini tat-tielet talba, l-azzjoni kienet “waħda bbażata fuq ksur ta’ obbligi kuntrattwali”.

»Hu sinifikanti l-fatt illi wara tali kjarifika s-soċjetà konvenuta, fil-kumment ta’ reviżjoni tal-eċċezzjonijiet tagħha li wasslet għar-rinunzja ta’ tliet eċċezzjonijiet, baqgħet iżżomm ferma s-sitt eċċezzjoni tagħha, li testwalment taqra:

»“Illi l-attur ma jistax jitlob illi jiġu applikati kundizzjonijiet ta' garanzija illi *ormai*, kif iddikjara l-attur stess, skadiet fil-11 ta' Mejju 2012”.

»Huwa paċifiku li wieħed jikkonkludi illi kieku d-difensur tal-attur kien iwieġeb merament li kienet kwistjoni ta' ripudju ta' bejgħ, kif eventwalment jidher li assumiet l-ewwel onorabbli qorti fil-kunsiderazzjonijiet tagħha, allura ċertament is-soċjetà konvenuta appellata ma kenitx iżzomm ferm is-sitt eċċezzjoni, iżda kienet tirrinunzja għaliha wkoll. Dan jingħad bħala sottomissjoni sussidjarja, però li sservi biex tikkonferma aktar is-sens tal-aggravju *de quo*.

»L-esponenti jissottometti bir-rispett illi tali kunsiderazzjoni legali errata toħroġ bl-aktar b'mod ċar mir-*ratio decidendi* fundamentali u kjarament identifikabbli li fuqu straħet l-ewwel onorabbli qorti biex waslet għad-*decide* tagħha. Jirriżulta illi f'paġna 13 tas-sentenza, ... l-ewwel onorabbli qorti rriteniet illi:

»“Fil-kawża tal-lum, l-attur mhuwiex qiegħed jallega illi l-kumpanija konvenuta kienet inadempjenti fl-osservanza tat-termini tal-garanzija jew *warranty* u allura għamel kawża biex jassikura l-osservanza tal-kumpanija konvenuta mal-kondizzjonijiet tal-bejgħ. Proprju xejn minn dan. Minflok l-attur għażel li warrab fil-ġenb il-warranty, u mar għal azzjoni speċifika biex jerġa lura mill-kuntratt tal-bejgħ, jirrifjuta l-makna u jitlob id-danni, għax skond l-attur, l-oġġett mibjugħ ma kienx tal-kwalità pattwita. F'azzjoni speċifika ta' din ix-xorta, ma tistax tidhol il-garanzija. Għaliex il-garanzija hi bit-termini kollha tagħha titlaq mill-presuppost illi l-bejgħ mhux qiegħed jiġi ripudjat.” (enfasi ta' l-esponenti)

»Dan ir-*ratio* hekk espress bl-akbar rispett, jixhed kif l-ewwel onorabbli qorti donnha illimitat l-attenzjoni tagħha kollha kemm hi fuq l-ewwel talba attriċi meħudha għaliha u mhux fil-kuntest tal-korp tal-kawża kollu kemm hu, u ma tat ebda konsiderazzjoni la għall-premessi tal-kawża kif mibnija (li minnhom jitwiendu t-talbiet), u l-anqas kumplement tat-talbiet attriċi, minn liema, dejjem bid-dovut rispett, jirriżulta l-kuntrarju eżatt ta' dak espost mill-ewwel onorabbli qorti fil-bran hawn fuq ripropost. L-esponenti sejjer issa jissustanzja din is-sottomissjoni, kif ġej:-

»1) Wara li fl-ewwel erba premissi, l-esponenti jispjega kif xtara makna li ma ħadmitx sew, u għalhekk ma kenitx tajba għall-użu mitlub minnha, bl-użu anke tal-kliem “ma hijiex tal-kwalità pattwita”, fil-ħames premissa, jintroduċi l-pern tal-kawża, *ossia*, li l-makna kienet koperta b'garanzija li s-soċjetà konvenuta kienet obbligata li tonora;

»2) Fis-sitt premissa, l-esponenti spjega kif ipprova jasserixxi d-drittijiet tiegħu proprju skond il-garanzija, u li ma ngħata ebda rimedju b'allegazzjoni [*sic*] li s-soċjetà konvenuta kienet fi ksur tal-obbligi kuntrattwali tagħha;

»3) Fis-seba' premissa, l-esponenti jgħid b'mod ċar illi filwaqt li l-każ jista' jieħu rotot oħra għall-fini ta' kunsiderazzjoni ta' dritt (fosthom anke dik kontemplata mill-ewwel onorabbli qorti), l-aġir imputat lis-soċjetà konvenuta jikkostitwixxi wkoll ksur kuntrattwali bbażat fuq il-garanzija;

»4) Illi għandu jidher ċar u fil-fatt jirrientra għal kollox fil-loġika ta' stesura ta' talbiet f'ordni legali loġiku, illi l-ewwel talba, *cioè* dikjarazzjoni li l-makna “ma taħdimx kif presuppost, ma hijiex tal-kwalità

pattwita”, kienet neċessarja sabiex tiġġustifika l-invokazzjoni tal-garanzija *in primo luogo* u għalhekk imbagħad t-talbiet sussegwenti, bbażati propju fuq il-ksur tal-garanzija – l-esponenti jissottometti bir-rispett li sabiex tiġi ġustifikata li s-soċjetà konvenuta naqset milli tonora l-garanzija, kellu l-ewwel jiġi stabilit li l-makna *de quo* kienet tabilhaqq ma taħdimx kif suppost u għalhekk kien hemm stat ta’ fatt tali li jiġġustifika l-attwazzjoni tal-obbligi tal-venditur taħt l-istess garanzija;

»5) It-tieni talba hija fil-fatt talba espressa u inekwivoka għal dikjarazzjoni li s-soċjetà konvenuta kienet marbuta bil-garanzija u naqset milli tirrispettaha;

»6) It-tielet talba tikkontempla r-rimedji li jistgħu jingħataw proprju taħt il-garanzija u *cioè* jew ir-rifużjoni tal-flus jew inkella li l-makna tiġi rimpjazzata, talba li f’ebda *iter* legali oħra ma tkun tista tintalab. Huwa għalhekk diffiċli li wieħed isegwi l-konkluzjoni tal-ewwel onorabbli qorti meta qalet illi “... Minflok l-attur għazel li warrab fil-ġenb il-*warranty*, u mar għal azzjoni speċifika biex jerġa’ lura mill-kuntratt tal-bejgħ, jirrifjuta l-makna u jitlob id-danni ...”

»7) Ir-raba’, f’ames u sitt talbiet jittrattaw talba għal danni – danni, li kieku l-mertu għaddha biex effettivament jiġi trattat f’din il-kawża, kienu jinvolvu spejjeż li kellu jidhol għalihom l-esponenti sabiex jikkonvinċi s-soċjetà konvenuta tonora l-garanzija, bħal, per eżempju, f’las ta’ rapport ta’ espert *ex parte*;

»8) Fis-sitt eċċezzjoni tagħha, is-soċjetà konvenuta eċċepiet li l-esponenti ma setax jibbaża kawża fuq il-garanzija, *stante* li din kienet skadjet;

»Illi għalhekk, l-attur appellanti jissottometti bir-rispett illi għandu jirriżulta ċar ... li l-ewwel onorabbli qorti żbaljat meta ttrattat il-kawża odjerna bħala waħda msejsa taħt l-artikolu 1390 tal-Kap. 16 tal-Liġijiet ta’ Malta. Il-fatt li intużaw il-kliem “kwalità pattwita” ma jfissirx li l-kawża awtomatikament hija bażata fuq l-artikolu 1390 meta huwa ċar *sia* mill-premessi u *sia* mit-talbiet illi l-azzjoni ma hijiex assolutament bażata fuq dan l-artikolu. Fil-fatt, f’ebda mument, kuntrarjament għall-argumentazzjoni tal-ewwel onorabbli qorti, ma ġie mitlub ir-repudju tal-kuntratt ta’ bejgħ, jew id-diminuzzjoni tal-prezz.

»Jingħad ukoll illi l-bejgħ bħala tali kien wieħed tad-*dinghy* u l-makna f’daqqa. L-esponenti ma kellu ebda lanjanza fuq id-*dinghy* u għalhekk qatt ma ried f’kull każ li jirripudja l-bejgħ innifsu. Huwa ried biss illi s-soċjetà appellata tonora l-obbligi tagħha skond il-garanzija għal dak li kellu x’jaqsam mal-makna – f’haġa li s-soċjetà appellata naqset li tagħmel.

»Illi, jerġa’ jiġi ribadit, għall-fini ta’ kjarizza, li l-mistoqsija magħmula mill-ewwel onorabbli qorti fl-udjenza tal-21 ta’ Ġunju 2012, kienet biex tiġi ċċarata l-bażi tal-pretensjoni tal-esponenti – *i.e.* jekk kienx qiegħed jgħid li kien hemm difett moħbi, jew jekk kienx qiegħed jgħid li l-oġġett ma kienx tal-kwalità miftehma. Din il-mistoqsija saret *in vista* tal-ewwel tliet eċċezzjonijiet tas-soċjetà konvenuta, u din fil-fażi preliminari tal-kawża, *cioè* fl-ewwel smiġ. Ġie ċarat li *si trattava* ta’ pretensjoni bażata fuq [li] il-makna ma kenitx taħdem kif suppost u għalhekk ma kenitx tal-kwalità pattwita, *ergo* t-talbiet saru kif indikat fir-rikors ġuramentat, *cioè* ibbażati fuq il-ksur kuntrattwali tal-garanzija. Huwa

paċifiku illi biex tiġi invokata l-garanzija jinħtieg li jkun hemm stat ta' fatt li jiġġustifika tali invokazzjoni. Dan l-istat ta' fatt kien proprju naxxenti mill-fatt illi l-makna supplita mis-soċjetà appellata ma kinetx tal-kwalità pattwita.

»Stabbilit dan kollu, ikun jeħtieg għalhekk li wieħed jara jekk l-artikolu 1407 ċitat għall-fini tal-eċċezzjoni ulterjuri ikunx applikabbli għall-każ *de quo*.

»Illi l-artikolu 1407(1) tal-Kap. 16 jaqra hekk:

»“L-azzjoni li tmiss lill-bejjigħ għaž-żjieda tal-prezz, u dik li tmiss lix-xerrej għat-tnaqqis tal-prezz jew biex jerga' lura mill-kuntratt, tintilef għeluq sentejn minn dakinhar tal-kuntratt.”

»Għandu jirriżulta ċar li dan l-artikolu tal-liġi japplika għal każijiet fejn il-bejgħ qiegħed jiġi ripudjat, abbażi jew tal-artikolu 1403, jew permezz ta' azzjoni taħt l-artikolu 1390 fejn jew jintalab ir-ripudju tal-bejgħ, jew l-aċċettazzjoni tal-oġġett mibjugħ b'riduzzjoni fil-prezz.

»L-azzjoni proposta ma tinkwadrax taħt l-artikolu 1390, kif diġà ngħad. L-esponenti ma talabx ir-ripudju tal-bejgħ, jew ir-rifjut tal-oġġett bid-danni, jew li jircievi l-ħaġa bi prezz inqas. Dak li talab l-esponenti kien, prevja id-dikjarazzjoni mitluba fl-ewwel talba li l-makna ma taħdimx kif suppost u ma hiex tal-kwalità pattwita, dikjarazzjoni li s-soċjetà konvenuta appellata ma rrispettatx l-obbligi tagħha fuq il-garanzija, u kundanna jew ta' rifużjoni tal-flus jew alternattivament li tiġi rim-pjazzata l-makna. It-talba għad-danni fir-raba' talba hija konsegwenzjali għall-ksur kuntrattwali.

»Ġaladarba l-azzjoni, kif diġà ribadit, hija msejsa fuq il-ksur kuntrattwali tal-garanzija, u ma tittrattax ir-ripudju tal-bejgħ jew tnaqqis fil-prezz kif kontemplat fl-artikolu 1390, allura t-terminu ta' dekadenza kontemplat fl-artikolu 1407(1) ma hux applikabbli, u *se mai*, f'każ ta' diskussjoni dwar it-terminu tal-azzjoni, għandu jiġi applikat it-terminu tal-garanzija.

»Kif ikkonfermat mis-soċjetà konvenuta appellata fis-6 eċċezzjoni tagħha, u mix-xieħda ta' Darius Goodwin, il-garanzija skadiet fil-11 ta' Mejju 2012. Il-kawża ġiet intavolata fil-11 ta' Mejju 2012, proprju l-aħħar ġurnata tat-terminu effettiv tal-garanzija. Dal-fatt ukoll, apparti kull kunsiderazzjoni ulterjuri, huwa xieħda ta' kemm is-soċjetà appellata damet tieħu lill-esponenti mingħand Kajfa għal għand Pilatu bl-isperanza qatt milħuqa li l-makna tiġi taħdem kif oriġinarjament pattwit fil-mument tal-bejgħ.

»In konkluzjoni, l-attur appellanti jissottometti bir-rispett illi l-ewwel onorabbli qorti apprezzat u fehmet ħażin dak mitlub minnha fir-rikors ġuramentat u naqset, bir-rispett, illi tieħu konjizzjoni tal-premessi u t-talbiet u għalhekk spiċċat biex qieset din il-kawża bħala waħda ta' ripudju ta' bejgħ, illi kif jirriżulta minn qari tal-premessi u t-talbiet żgur li ma hijiex. Kuntrarjament għal dak li joħroġ mill-imsemmija premessi u talbiet tal-azzjoni attriċi, l-ewwel onorabbli qorti ikkonkludiet erronjament u b'applikazzjoni żbaljata ta' kunsiderazzjonijiet legali u fattwali illi l-esponenti skarta l-kwistjoni tal-garanzija meta l-każ kien proprju l-kuntrarju.

»Stabbilit li din il-kawża ma hijiex waħda taħt l-artikolu 1390 tal-Kap. 16 tal-Liġijiet ta' Malta, allura għandu jsegwi li l-artikolu 1407(1) ma

huwiex applikabbli, u għaldaqstant l-eċċezzjoni ulterjuri tas-soċjetà konvenuta appellata għandha tiġi respinta, bl-ispejjeż kontra tagħha. «

14. Il-konvenuta wiegħbet hekk:

»Illi għandu jingħad *a priori* illi jekk l-appellant qed jikkontesta l-korrettezza tal-apprezzament tal-liġi, u kwindi, d-deċiżjoni tal-ewwel qorti, qiegħed jiċċhad huwa stess l-argumentazzjoni illi fuqha qed jipponnha l-azzjoni tiegħu.

»Illi dan qiegħed jingħad espressament minħabba l-fatt illi fir-rikors ta' appell, konvenjentement qiegħed jigi injorat il-fatt illi fis-seduta tat-28 ta' Ġunju 2012 sar verbal fejn gie miftiehem bl-aktar mod ċar u inekwivoku li

»“Il-partijiet qablu illi għandha tiġi deċiża l-ewwel eċċezzjoni ulterjuri tal-preskrizzjoni skond l-art. 1407(1) tal Kap. 16”.

»Illi din id-dikjarazzjoni saret unikament wara li gie stabbilit illi l-azzjoni attriċi hija waħda msejsa fuq l-art. 1390 tal-Kap. 16, u kien proprju għalhekk illi sussegwentent tali eċċezzjoni ulterjuri ta' preskrizzjoni giet ippreżentata.

»Illi għaldaqstant kwalsiasi argumentazzjoni jew sottomissjoni magħmula da parti tal-appellant għandha tingħata konsiderazzjoni biss *entro* dawn il-parametri illi, minkejja huwa għażel ma jiċċitax fir-rikors ta' appell, stabilixxa huwa stess, proprju minħabba li l-azzjoni tiegħu hija pponnata fuq talba sabiex jerga' lura mill-kuntratt ta' bejgħ, tant li rrifiuta l-makna u talab id-danni *stante* li l-magna *de quo* ma kenitx tal-kwalità pattwita.

»Illi għalhekk huwa tal-iskantament kif l-appellant jallega li “Dan ir-*ratio* hekk espress, bl-akbar rispet, jixhed kif l-ewwel onorabbli qorti donnha illimitat l-attenzjoni tagħha kollha kemm hi fuq l-ewwel talba attriċi meħuda għaliha u mhux fil-kuntest tal-korp tal-kawża kollu kemrn hu” meta kien l-appellant stess illi qabel fuq liema artikolu tal-liġi għandu jigi applikat, trattat u deċiż.

»Illi l-appellant jagħmel tentattiv ieħor fjakk, u jikkontradixxi t-tezi tiegħu meta, minkejja l-verbal tat-28 ta' Ġunju 2012 magħmul minnu stess, jissottometti,

»“illi għalhekk l-attur appellanti jissottometti bir-rispett illi għandu jirriżulta ċar [...] li l-ewwel onorabbli qorti zbaliat meta ttrattat il-kawża odierna bħala waħda msejsa taħt l-artikolu 1390 tal-Kap. 16 tal-Liġijiet ta' Malta.”

»Illi, kif irriteniet l-ewwel Qorti, “Din il-qorti trid toqgħod fuq il-kawżali u t-tatbiet li indirizza l-attur stess fir-rikors ġuramentat. L-għażla ta' kif jimposta l-kawża kienet tal-attur. Għalhekk mhuwiex leċitu għal din il-qorti li tistħarreġ 'l hinn mill-kawżali li għażel l-attur”.

»Dan l-apprezzament ingħata aktar saħħa mill-appellant stess meta fis-seduta tat-28 ta' Ġunju kompli jillimita d-direzzjoni illi ried jagħti lill-kawża tiegħu stess meta ddikjara illi kellha tiġi trattata u deċiża l-ewwel eċċezzjoni tal-preskrizzjoni *ai termini* tal-artikolu 1407(1) illi preċiżament tindirizza azzjoni pponnata fuq l-artikolu 1390 tal Kap. 16 tal-Liġijiet ta' Malta, u li m'għandha x'taqsam assolutament xejn ma' azzjoni bbażata fuq ksur ta' obbligi kuntrattwali, f'dan il-kaz, garanzija.

»Illi huwa inkonċepibbli kif l-appellant jargumenta illi l-kawża għiet deċiża a bażi ta' applikazzjoni f'hażina tal-liġi meta kien l-istess appellant illi indika lill-ewwel onorabbli qorti kif xtaq, u taħt liema artikolu tal-liġi l-kawża kellha tiġi mismugħa, trattata u deċiża, u *cioè*, l-artikolu 1407(1) tal-Kap. 16 illi tittratta azzjonijiet li jaqgħu taħt l-artikolu 1390 tal-Kap. 16 tal-Liġijiet ta' Malta.«

15. L-eċċezzjoni taħt l-art. 1407(1) tal-Kodiċi Ċivili tressqet wara li l-attur, fis-seduta tal-21 ta' Ġunju 2012 quddiem l-ewwel qorti, iddikjara "għal fini ta' aktar kjaressa ... illi l-kawża saret fuq pretensjoni ta' bejgħ mhux skond il-kwalità pattwita u mhux fuq bejgħ affett minn difetti moħbija".

16. Il-konvenuta fehmet – u l-ewwel qorti qablet magħha – illi b'din l-istqarrija l-attur kien qiegħed iġħid illi l-azzjoni hija waħda taħt l-art. 1390¹ tal-Kodiċi Ċivili u għalhekk ressqet l-eċċezzjoni ta' preskrizzjoni taħt l-art. 1407(1)². Fil-fatt it-talba biex titressaq l-eċċezzjoni tgħid hekk:

»Illi *in linea* mal-verbal tal-istess seduta fejn l-attur iddikjara illi l-azzjoni tiegħu hija ppernjata fuq l-artikolu 1390 tal-Kap. 16 tal-Liġijiet ta' Malta, is-soċjetà konvenuta tixtieq illi tippreżenta eċċezzjoni ulterjuri fis-sens illi l-azzjoni kif bażata fuq l-artikolu ċitat huwa preskritt *ai termini* tal-artikolu 1407(1) tal-Kap 16 tal-Liġijiet ta' Malta.«

17. Fil-fatt, iżda, ma huwiex minnu illi "l-attur iddikjara illi l-azzjoni tiegħu hija ppernjata fuq l-artikolu 1390"; il-kliem "kwalità pattwita" li nsibu fl-istqarrija tal-attur ma huwiex xi kliem sagramentali li minnufih jitfa' l-azzjoni taħt l-art. 1390. L-obbligazzjoni ta' bejjigħ li jikkonsenja l-ħaġa bil-kwalitajiet kollha miftiehma bejnu u x-xerrej ma toħroġx biss *ex*

¹ **1390.** Jekk il-ħaġa li l-bejjigħ iġib biex jikkunsinna ma tkunx tal-kwalità mwiegħda, jew ma tkunx bħall-kampjun li fuqu l-bejgħ ikun sar, ix-xerrej jista' jagħzel jew li jirrifjuta l-ħaġa u jitlob id-danni, jew li jircievi l-ħaġa bi prezz anqas fuq stima ta' periti.

² **1407.** (1) L-azzjoni li tmiss lill-bejjigħ għaž-żjeda tal-prezz, u dik li tmiss lix-xerrej għat-tnaqqis tal-prezz jew biex jerġa' lura mill-kuntratt, tintilef għeluq sentejn minn dak in-nhar tal-kuntratt.

lege iżda tista' toħroġ ukoll minn ftehim, u għalhekk in-nuqqas ta' kwalità miftiehma jagħti azzjoni kemm taħt l-art. 1390 u kemm taħt il-garanzija kuntrattwali. Il-fatt illi l-attur qabel li l-kawża tibqa' għas-sentenza dwar il-preskrizzjoni taħt l-art. 1407(1) ma jfissirx li qabel ukoll illi dik il-preskrizzjoni tgħodd għall-każ.

18. Tassew illi r-rikors maħluf seta' sar aħjar biex juri illi l-azzjoni kienet qiegħda ssir, jew kienet qiegħda ssir ukoll, taħt il-garanzija kuntrattwali. Madankollu, fir-rikors maħluf jingħad ċar kemm fil-premessi – “illi l-makna *de quo* hija koperta taħt garanzija li tiskadi fil-11 ta' Mejju 2012”; illi l-attur “jasserixxi d-drittijiet tiegħu taħt il-garanzija”; u “s-soċjetà konvenuta ... ma onoratx il-garanzija mogħtija fuq il-makna” – kif ukoll fit-talbiet – “tiddikjara ... li s-soċjetà konvenuta għandha l-obbligi illi tapplika fl-intier tagħha l-garanzija applikabbli għall-bejgħ *de quo*” – illi l-azzjoni saret taħt il-garanzija, u għalhekk qalet ħażin l-ewwel qorti illi l-attur “għażel li jwarrab fil-ġenb il-*warranty*”.
19. Isegwi għalhekk illi l-konklużjoni tal-ewwel qorti, imsejsa fuq il-premessa żbaljata illi l-azzjoni hija dik taħt l-art. 1390, hija wkoll ħażina.
20. Biex ma jinħoloq ebda ekwivoku, il-qorti tgħid illi kull ma qiegħed jiġi deċiż b'din is-sentenza hu illi s-sentenza appellata hija ħażina għax tgħid illi l-azzjoni saret biss taħt l-art. 1390 u għalhekk tintlaqat bil-preskrizzjoni taħt l-art. 1407(1); il-kwistjoni jekk il-garanzija kuntrattwali hijiex applikabbli għall-każ u għat-talbiet tal-attur, u jekk l-azzjoni taħt il-garanzija wkoll waqgħetx bil-preskrizzjoni tibqa' bla preġudizzju billi s-sentenza appellata ma kinitx dwar hekk.

21. Il-qorti għalhekk tipprovi dwar l-appell billi tirriforma s-sentenza appellata: tikkonferma fejn qalet li l-azzjoni sa fejn magħmula taħt l-Artikolu 1390 tal-Kodiċi Ċivili waqgħet bil-preskrizzjoni taħt l-Artikolu 1407(1) u tħassarha fejn ċahdet it-talbiet tal-attur fuq il-premessa żbaljata li l-azzjoni kienet biss taħt l-Artikolu 1390.
22. L-ispejjeż fl-ewwel grad ta' dan l-episodju jinqasmu bin-nofs bejn il-partijiet u dawk tal-appell tħallashom il-konvenuta.

Silvio Camilleri
President

Giannino Caruana Demajo
Imħallef

Noel Cuschieri
Imħallef

Deputat Registratur
Id